

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa C. B.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Słupsku i M. I.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek wystąpienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku
postanowieniem z 10 lutego 2023 r., V ACo 141/22,
o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku na podstawie art. 44¹ § 2 k.p.c. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Sąd Apelacyjny wskazał, że sprawę strony miałyby rozpoznawać sędzia, który w innych sprawach został wyłączony od rozpoznania spraw strony, a w przedstawionej sprawie również złożył żądanie wyłączenie go od rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli

wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią.

Natomiast, według art. 45 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ta wyrażona w Konstytucji RP zasada wpływa w istotny sposób na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c. Przepis ten zawiera bowiem normę szczególną, pozwalającą na rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo według przepisów k.p.c. Podlega więc wykładni ścieśniającej. Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienie SN z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20). Instrument przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (np. art. 44, 44², 48¹ k.p.c.).

Skoro w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy postanowieniem z 12 stycznia 2023 r., III CO 1179/22, odmówił wyłączenia od rozpoznania sprawy V ACo 141/22 sędziego A.D. oraz innych sędziów Sądu Apelacyjnego w [...], to powoływana przez ten Sąd na gruncie przedstawionej sprawy argumentacja jest chybiona. Instrumentu przewidzianego w art. 44¹ k.p.c. nie można traktować jako alternatywnej drogi umożliwiającej przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi, w sytuacji odmowy wyłączenia sędziów tego sądu od rozpoznania sprawy.

Podstaw stosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. nie należy przy tym utożsamiać

z podstawami wyłączenia sędziego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że przepis art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkodę dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkodę odnoszącą się do poszczególnego sędziego, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie (postanowienie SN z 23 sierpnia 2022 r., III CO 815/22).

Okoliczność, że w innych spawach zainicjowanych przez powódkę Sąd Najwyższy wyłączył od rozpoznania sprawy sędziego A. D. oraz innych sędziów Sądu Apelacyjnego w [...], wyznaczając do rozpoznania sprawy inne sądy, pozostaje bez znaczenia. Każda odrębna sprawa jest na tym tle oceniana indywidualnie. Przesłanki wyłączenia sędziego mają bowiem charakter konkretny odnoszący się do okoliczności danej sprawy. Sąd Najwyższy nie dostrzega przy tym argumentów dotyczących dobra wymiaru sprawiedliwości, wykluczających rozstrzygnięcie przez Sąd Apelacyjny w [...] wpadkowego zagadnienia, tj. przekazania innemu sądowi równorzędnemu sprawy Sądu Okręgowego w Słupsku, I C 1806/21. Co więcej, art. 44² k.p.c. taka sytuację wprost dopuszcza.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.